រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសនៅកម្ពុជា ៖ ភាពធន់និងចក្ខុវិស័យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ

Foreign Direct Investment in Cambodia: Resilience and Perspective in Garment and Textile Industry

ខឲ្យ ពេជបុរី

និក្ខេបបទបណ្ឌិត

ឯកទេស ទស្សនវិជ្ជា

ជំនាន់ទី៤ វគ្គ១

គ្រូណែនាំ បណ្ឌិតសភាចារ្យ ហ៊ីង ថូរ៉ាក់ស៊ី

ឆ្នាំ ២០២២

មាតិកា

ឧទ្ទិសស្នាដៃ...iv
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ...v
អំណះអំណាង vi
អក្សរកាត់...vii
បញ្ជីតារាង...ix
បញ្ជីរូបភាព x
មូលន័យសង្ខេបជាភាសាខ្មែរ..xii
មូលន័យសង្ខេបជាភាសាអង់គ្លេស xiii
និក្ខេបបទសង្ខេប xiv
និក្ខេបបទសង្ខេបជាភាសាអង់គ្លេស.. xvii
អារម្ភកថា xviii
សេចក្តីផ្តើម... ១
លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ១
ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ២
គោលដៅនៃការស្រាវជ្រាវ...២
ដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ ៣
វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ...៣
សារសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ ៦
រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ...៧

ជំពូកទី១
ឧស្សាហកម្មស្វាគមន៍នៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសក្នុង ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ

១.១ សារសំខាន់នៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ៨
១.១.១ ប្រភេទនៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស..៩
១.១.២ ទំនាក់ទំនងរវាងការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសនិងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ១០
១.១.៣ ទ្រឹស្តីដំណាក់កាលនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ១២
១.១.៤ ទ្រឹស្តីភាពប្រកួតប្រជែងកម្រិតថ្នាក់ជាតិរបស់លោក Porter's "Diamond"..............១៤
១.២ កត្តាកំណត់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចតាមរយៈឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀក បំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ ១៦
១.២.១ ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសនិងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ១៧

១.២.២ ការនាំចេញ និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ២១

១.២.៣ តម្លៃបន្ថែមនៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ២៦

១.២.៤ ថ្លៃពលកម្ម និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ២៩

១.៣ ការវិវត្តនៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់សកល ៣០

១.៣.១ សកលភាវូបនីយកម្មនៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ ៣០

១.៣.២ ការវិវត្តនៃខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្មក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ. ៣៤

១.៣.៣ ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅក្នុងខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្មសកល ៤៤

១.៣.៤ យន្តការ និងនីតិវិធីក្នុងការបញ្ជាទិញជាលក្ខណៈសកលរបស់ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ ៤៦

ជំពូកទី២
ស្ថានភាពការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស នៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅកម្ពុជា

២.១ ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ៥១

២.១.១ សន្ទស្សន៍ កំណើន និងការប្រែប្រួលរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ៥១

២.១.២ ការនាំចេញ និងការនាំចូលកម្ពុជា ៥២

២.២ បរិការណ៍ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសនៅកម្ពុជា ៥៥

២.២.១ គោលនយោបាយវិនិយោគនៅកម្ពុជា ៥៥

២.២.២ ស្ថានភាពទូទៅនៃការវិនិយោគនៅកម្ពុជា ៥៧

២.២.៣ យន្តការ និងនីតិវិធីវិនិយោគនៅកម្ពុជា ៦០

២.២.៤ ការលើកទឹកចិត្ត និងការធានាចំពោះការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសនៅកម្ពុជា ៦២

២.៣ បរិការណ៍ការវិវត្តនៃឧស្សាហកម្មសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅកម្ពុជា ៦៨

២.៣.១ ប្រភេទ និងចរិតលក្ខណៈឧស្សាហកម្មសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅកម្ពុជា ៦៨

២.៣.២ ដំណាក់កាលវិវត្តឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅកម្ពុជា ៦៩

២.៣.៣ កត្តាជះឥទ្ធិពលដល់ការវិនិយោគក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅកម្ពុជា ៦៩

ជំពូកទី៣
ការវិភាគលើការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស
ក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅកម្ពុជា

៣.១ ការវិភាគលើលទ្ធផលនៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ.......... ៧៣

៣.១.១ ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅកម្ពុជា ៧៣

៣.១.២ ឥទ្ធិពលនៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌទៅលើសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកម្ពុជា.......... ៧៦

៣.២ កត្តាជះឥទ្ធិពលនៃកំណើនឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌទៅលើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ៨៣

៣.២.១ ទិន្នន័យ និងរបកគំហើញលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវលើម៉ូដែលសិក្សា ៨៣

៣.២.២ សូចនាករភាពធន់នៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ.......... ៨៨

៣.៣ កត្តាប្រឈម និងកាលានុវត្តភាពនៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ ៩៣

៣.៣.១ កត្តាប្រឈម.......... ៩៥

៣.៣.២ កាលានុវត្តភាព និងចក្ខុវិស័យ ១០០

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

គន្ថនិទ្ទេស

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧទ្ទិសស្នាដៃ

ខ្ញុំបាទ **ខឡូ ពេជ្របុរី** ដែលជាអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវនិក្ខេបបទនេះ សូមឧទ្ទិសស្នាដៃនេះជូនដល់វិញ្ញាណក្ខន្ធ លោកតា **ខឡូ អណ្ដៀង** និង លោកយាយ **សុម សំអុន** ដែលបានបាត់បង់សង្ខារលាចាកលោកនេះទៅហើយ ក៏ប៉ុន្តែលោកទាំងពីរនៅតែជានិមិត្តរូបដ៏គួរឱ្យគោរពដឹងគុណ និងយកជាគំរូសម្រាប់កូនចៅជារៀងរហូត និង

សូមឧទ្ទិសស្នាដៃនេះដល់ ប្រាជ្ញព្រឹទ្ធ បណ្ឌិត កវី បុព្វបុរសខ្មែរជំនាន់មុនដែលលោកបានលាចាកលោកនេះទៅហើយ ហើយដែលលោកបានបន្សល់នូវកេរដំណែលស្នាដៃជាច្រើនដែលមានតម្លៃពុំអាចកាត់ថ្លៃបានទុកឱ្យជនានុជនខ្មែរជំនាន់ក្រោយ និង

សូមឧទ្ទិសស្នាដៃនេះជូនបុព្វការីជន និងប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងអស់ដែលបានបូជាជីវិតដើម្បីបុព្វហេតុមាតុភូមិដ៏ឧត្តុងឧត្តមនៃផលប្រយោជន៍ ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ។

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ខ្ញុំបាទសូមថ្លែងអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅ និងដឹងគុណដ៏ធំធេងចំពោះ

លោកឪពុក **ខេង្យ ខិស្សុត** និង អ្នកម្តាយ **អ៊ីខ ឃ្លោចរ៉ុខ** ដែលបានផ្តល់កំណើត និងជាអ្នកមានគុណដ៏ខ្ពស់ខ្ពស់ដែលពុំអាចកាត់ថ្លៃបាន ក្នុងការចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា និងអប់រំបណ្តុះបណ្តាលកូន ព្រមទាំងជួយទំនុកបម្រុងទាំងកម្លាំងកាយ និងកម្លាំងចិត្ត ដើម្បីឱ្យកូនមានចំណេះដឹងហើយរស់នៅប្រកបដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងបម្រើផលប្រយោជន៍ជូនសង្គមជាតិ បើសិនជាមានជាតិក្រោយពិតមែនយើងទាំងអស់គ្នាសូមកើតមកជាគ្រួសារតែមួយគ្រប់ៗជាតិ។

ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **ហ៊ីខ ថូរ៉ាក់ស៊ី** រដ្ឋមន្ត្រីប្រតិភូអមនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋលេខាធិការប្រចាំការទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ដែលលោកជាគ្រូណែនាំបានចំណាយពេលបង្ហាត់បង្រៀន ចែករំលែកនូវចំណេះដឹង បទពិសោធន៍ និងបានផ្តល់ជាយោបល់ និងការណែនាំប្រកបទៅដោយគតិបណ្ឌិត ដើម្បីដឹកនាំខ្ញុំបាទក្នុងការសរសេរនិក្ខេបបទស្តីពី "ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសនៅកម្ពុជា៖ ភាពធន់ និងចក្ខុវិស័យនៃឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ សម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ" ដើម្បីឱ្យនិក្ខេបបទរបស់ខ្ញុំបាទប្រកបដោយគុណតម្លៃបែបវិទ្យាសាស្ត្រ និងទទួលបាននូវលទ្ធផលល្អ។

លោកស្រីបណ្ឌិត **ព្រំ ទេវី** ជាប្រធានគណៈកម្មការវាយតម្លៃស្នាដៃនិក្ខេបបទ និង ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ ឯកឧត្តមបណ្ឌិត និងលោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិតដែលជាសមាជិកគណៈកម្មការវាយតម្លៃទាំងអស់ ដែលលោកបានចំណាយពេលដ៏មានតម្លៃ និងមមាញឹក ដើម្បីពិនិត្យ និងវាយតម្លៃស្នាដៃនិក្ខេបបទរបស់ខ្ញុំបាទ។

ជាពិសេស ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ ទូច** ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ព្រមទាំងថ្នាក់ដឹកនាំទាំងអស់នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ដែលបានផ្តល់ឱកាសដល់ខ្ញុំបាទបានសិក្សារៀនសូត្រ ផ្តល់ការណែនាំទាំងឡាយប្រកបដោយគតិបណ្ឌិត និងផ្តល់ចំណេះដឹងជាច្រើនកន្លងមក។

សូមគោរពជូនពរ **ឯកឧត្តម លោកជំទាវ អស់លោក លោកស្រី និង នាងកញ្ញា** ទាំងអស់ សូមឱ្យប្រកបដោយជោគជ័យក្នុងជីវិតរស់នៅទាំងក្នុងសង្គមគ្រួសារ និងក្នុងសង្គមជាតិហើយ ជាពិសេសទៅទៀតនោះ សូមឱ្យទទួលបាននូវសុខភាពល្អ កម្លាំងមាំមួន ដើម្បីរួមដំណើរជាមួយគ្នាចូលរួមជាកម្លាំងចិត្ត គំនិតប្រាជ្ញានិងស្មារតីជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលឆ្ពោះទៅសម្រេចគោលដៅរួមគ្នា ដើម្បីឱ្យប្រទេសកម្ពុជាទទួលបាននូវវឌ្ឍនភាពថ្មីមួយ និងសម្រេចបាននូវចក្ខុវិស័យក្លាយជាប្រទេសដែលមានចំណូលកម្រិតខ្ពស់ក្នុងឆ្នាំ២០៥០នាពេលខាងមុខ។

អំណះអំណាង

ខ្ញុំបាទ **វង្ស ពេជ្របុរី** ជាបេក្ខជនបណ្ឌិតជំនាន់ទី៤ វគ្គ១ ជំនាញវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា។

ខ្ញុំបាទសូមបញ្ជាក់និងធានាអះអាងថា រាល់ខ្លឹមសារដែលមានក្នុងនិក្ខេបបទបណ្ឌិតនេះ គឺពិតជាកើតចេញពីគំនិតសិក្សាស្រាវជ្រាវតាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រដ៏ត្រឹមត្រូវហើយមិនបានចម្លងចេញពីឯកសារនិក្ខេបបទរបស់បេក្ខជនបណ្ឌិត ឬចម្លងចេញពីឯកសារសៀវភៅដើមទាំងស្រុងពីសំណាក់លោក លោកស្រី សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិតណាមួយឡើយ។ អត្ថបទនេះដែលខ្ញុំសរសេរនេះពិតជាទិន្នន័យមួយថ្មីដែលកើតចេញពីការស្រាវជ្រាវសុទ្ធសាធដោយផ្អែកលើការអនុវត្តជាក់ស្តែង និងឯកសារមូលដ្ឋានមួយចំនួន។

ក្នុងករណីណាដែលការធានាអះអាងបញ្ជាក់ថាមិនត្រឹមត្រូវ ខ្ញុំបាទសូមទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុងចំពោះមុខច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលមានចែងជាធរមាន។

ថ្ងៃសុក្រ ៩កើត ខែមិគសិរ ឆ្នាំខាល ចត្វាស័ក ព.ស. ២៥៦៦
រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី០២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២
បេក្ខជនបណ្ឌិត

វង្ស ពេជ្របុរី

ក្នុងនាមខ្ញុំជាគ្រូណែនាំ ខ្ញុំសូមធ្វើការធានាអះអាងថា និក្ខេបបទនេះ ជាស្នាដៃស្រាវជ្រាវផ្ទាល់របស់បេក្ខជនបណ្ឌិត **វង្ស ពេជ្របុរី** ពិតប្រាកដមែន។
ថ្ងៃសុក្រ ៩កើត ខែមិគសិរ ឆ្នាំខាល ចត្វាស័ក ព.ស.២៥៦៦
រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី០២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២២
គ្រូណែនាំ

បណ្ឌិតសភាចារ្យ ហ៊ីង ថូរ៉ាក់ស៊ី

អក្សរកាត់

ADB	Asian Development Bank ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី
AFTA	ASEAN Free Trade Area តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន
AIA	ASEAN Investment Area តំបន់វិនិយោគអាស៊ាន
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍
ATC	Agreement on Textile and Clothing កិច្ចព្រមព្រៀងវិស័យកាត់ដេរ និងសម្លៀកបំពាក់
CDC	Council for Development of Cambodia ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា
CMT	Cut, Make and Trim ស៊ីអឹមធី ឬ កាត់ ដេរ និងតម្រឹម
COO	Country of Origin ប្រទេសដើមកំណើត
EU	European Community សហភាពអឺរ៉ុប
FDI	Foreign Direct Investment ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស
FIMC	Foreign Investment Management Committee គណៈកម្មការគ្រប់គ្រងការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស
GDP	Gross Domestic Product ផលិតផលជាតិសរុប

GSP	Generalized System of Preferences ប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពន្ធទូទៅ
IMF	International Monetary Funds មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ
Ibid:	Ibidem = Ici même
MNC	Multinational Companies ក្រុមហ៊ុនពហុសញ្ជាតិ
MFN	Most Favour Nation ប្រទេសដែលទទួលបានការអនុគ្រោះបំផុត
NICs	Newly Industrial Countries បណ្តាប្រទេសឧស្សាហកម្មថ្មី
OEM	Original Equipment Manufacturing រោងចក្រសហគ្រាសច្រវាក់ផលិតកម្មពេញលេញ
Op.cit.	Prior reference by the same author
SEZ	Special Economic Zone តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស

បញ្ជីតារាង

តារាងទី១ ស្ថិតិការនាំចេញផលិតផលលំដាប់ទាំង ១០ របស់កម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ២០២០...... ៥៣

តារាងទី២ ស្ថិតិការនាំចូលផលិតផលលំដាប់ទាំង ១០ របស់កម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ២០២០..........៥៤

តារាងទី៣ ស្ថិតិការនាំចូលនិងការនាំចេញសរុបរបស់ប្រទេសលំដាប់ទាំង៥នៃកម្ពុជាក្នុង ឆ្នាំ២០២០...៥៤

តារាងទី៤ ស្ថិតិប្រទេសធំៗទាំង ១០ ដែលវិនិយោគនៅកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ២០១៩....... ៥៩

តារាងទី៥ ស្ថិតិចំនួនគម្រោងវិនិយោគនៅក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មនៅកម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ២០០៨ រហូតដល់ឆ្នាំ២០២១..៧៥

តារាងទី៦ ប្រភពទិន្នន័យដែលបានធ្វើការប្រមូលវិភាគ.................................. ៨៤

តារាងទី៧ លទ្ធផលស្ថិតិពិពណ៌នាបង្ហាញអំពីអថេរអាស្រ័យ និងអថេរមិនអាស្រ័យ....... ៨៥

តារាងទី៨ លទ្ធផលនៃការតេស្តទៅលើម៉ូដែលស្រាវជ្រាវរវាងអថេរអាស្រ័យ និងអថេរមិន អាស្រ័យ.. ៨៦

តារាងទី៩ លទ្ធផលនៃការតេស្តទៅលើម៉ូដែលស្រាវជ្រាវរវាងអថេរអាស្រ័យ និងអថេរមិន អាស្រ័យ.. ៨៨

តារាងទី១០ ចំនួនរោងចក្រ និងសហគ្រាសគោលដៅដែលត្រូវធ្វើការសម្ភាសន៍...........៩៣

បញ្ជីរូបភាព

រូបភាពទី១ ដំហានទាំង៥ក្នុងទ្រឹស្តីបទដំណាក់កាលអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច........................១៣

រូបភាពទី២ ទ្រឹស្តីវិភាគភាពប្រកួតប្រជែងកម្រិតថ្នាក់ជាតិរបស់លោក Peter “ Diamond” ១៤

រូបភាពទី៣ ចំណាត់ថ្នាក់ទាំង ១០ នៃប្រទេសដែលនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរក្នុងឆ្នាំ២០១៩ ....៣៩

រូបភាពទី៤ ដំណើរការនៅក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ......៤៥

រូបភាពទី៥ ដំណើរការក្នុងខ្សែប្រវាក់ផលិតកម្មពេញលេញ និងកាត់-ដេរ-តម្រឹម.......៤៦

រូបភាពទី៦ អត្រាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ២០១០ រហូតដល់ឆ្នាំ២០២១..... ៥២

រូបភាពទី៧ ស្ថិតិនៃការនាំចេញ និងការនាំចូលសរុបរបស់កម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ២០០៧ ដល់ឆ្នាំ២០២០..៥៣

រូបភាពទី៨ អត្រាកំណើនវិនិយោគបរទេសនៅកម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ២០១០ រហូតដល់ឆ្នាំ២០១៩ .... ៥៨

រូបភាពទី៩ អត្រាវិនិយោគបរទេសតាមវិស័យនីមួយៗនៅកម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ២០១៥ ដល់ឆ្នាំ២០២០..៦០

រូបភាពទី១០ ស្ថិតិគិតជាភាគរយនៃវិនិយោគិនក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅកម្ពុជាឆ្នាំ២០២០..៧៤

រូបភាពទី១១ ភាគរយនៃអនុវិស័យនីមួយៗក្នុងការរួមចំណែកក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មចាប់ពីឆ្នាំ២០០៧ ដល់ឆ្នាំ២០២០..៧៧

រូបភាពទី១២ ភាគរយនៃវិស័យឧស្សាហកម្មក្នុងការរួមចំណែកក្នុងផលិតផលជាតិសរុបចាប់ពីឆ្នាំ២០០៧ ដល់ឆ្នាំ២០២០...៧៨

រូបភាពទី១៣ ភាគរយនៃវិស័យកាត់ដេរក្នុងការរួមចំណែកក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មចាប់ពីឆ្នាំ២០០៧ ដល់ឆ្នាំ២០២០..៧៩

រូបភាពទី១៤ ស្ថិតិការនាំចេញ និងភាគរយការនាំចេញឧស្សាហកម្មកាត់ដេរចាប់ពីឆ្នាំ២០០៧ ដល់ឆ្នាំ២០២០..៨០

រូបភាពទី១៥ ស្ថិតិការនាំចេញផលិតផលសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌកម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ ២០០៧ ដល់ឆ្នាំ២០២០.. ៨១

រូបភាពទី១៦ ចំនួនរោងចក្រ និងបុគ្គលិកកម្មករនៅបម្រើការនៅក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌកម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ២០០៨ ដល់ឆ្នាំ២០២០...៨៣

រូបភាពទី១៧ ទិន្នន័យការនាំចូលវត្ថុធាតុដើមនៃវិស័យកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌមកកាន់កម្ពុជាចាប់ពីឆ្នាំ២០១០ ដល់ឆ្នាំ២០២០.......................................៩១

រូបភាពទី១៨ ស្ថិតិការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរវាយនភណ្ឌទៅកាន់ទីផ្សារបរទេសចាប់ពីឆ្នាំ២០១០ ដល់ឆ្នាំ២០២០...១០៧

មូលន័យសង្ខេបជាភាសាខ្មែរ

ក្នុងរយៈពេលជាង ២ ទសវត្សរ៍នេះមក កម្ពុជាទទួលបានលំហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសជាច្រើន ដែលក្នុងនោះភាគច្រើន គឺជាការវិនិយោគក្នុងឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ។ រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានចាត់ទុកឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ ជាចន្ទល់សេដ្ឋកិច្ចដ៏សំខាន់មួយ ដែលបានដើរតួនាទីស្នូលក្នុងការស្តារ និងអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកម្ពុជាក្នុងរយៈពេលកន្លងមក។ តាមរយៈវិស័យនេះ កម្ពុជាទទួលបាននូវកាលានុវត្តភាពផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ជាអាទិ៍ ការកើនឡើងនៃការនាំចេញនិងការនាំចូល ការបង្កើតឱកាសការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋ ព្រមទាំងការផ្ទេរជំនាញបច្ចេកទេស និងបច្ចេកវិទ្យាមកកាន់ប្រទេស ដែលកត្តាទាំងនេះ គឺជាធាតុផ្សំគន្លឹះជំរុញឱ្យមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងរយៈពេលជាង ២ ទសវត្សរ៍មកនេះ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ បានទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់មួយចំនួនពីវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចសកល ជាពិសេស វិបត្តិនៃជំងឺកូវីដ-១៩ គួបផ្សំនឹងការវិវត្តយឺតយ៉ាវនៃរចនាសម្ព័ន្ធរបស់វិស័យមួយនេះផងដែរ។

ទោះបីជាយ៉ាងណា លទ្ធផលនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវនិក្ខេបបទនេះបានបង្ហាញថា ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌកម្ពុជា នៅតែបន្តជាមជ្ឈមណ្ឌលផលិតកម្មមានតម្លៃទាប ក៏បាននិងកំពុងជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនរួមមាន៖ (១) កង្វះខាតពលកម្មជំនាញក្នុងស្រុកទាំងគុណភាពនិងបរិមាណ (២) កង្វះខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្មតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ (៣) ចំនួនម្ចាស់រោងចក្រ និងវិនិយោគិនក្នុងស្រុកនៅមានកម្រិតទាប និង (៤) កង្វះឧស្សាហកម្មគាំទ្រ។ លើសពីនេះទៅទៀត លទ្ធផលនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវនិក្ខេបបទ បានបង្ហាញពីចក្ខុវិស័យ និងកាលានុវត្តភាពបច្ចុប្បន្ន ដែលជាធាតុចូលដ៏សំខាន់សម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមរបស់ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ។ ដំណោះស្រាយទាំងនោះមានចំនួន ៥ ចំណុចរួមមាន៖ (១) បង្កើនផលិតភាពការងារ និងកម្មករជំនាញក្នុងស្រុក (២) ពង្រឹងលក្ខខណ្ឌការងារ និងសុខុមាលភាពរបស់កម្មករ (៣) បង្កើនការវិនិយោគក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មគាំទ្រ (៤) ជំរុញពិពិធកម្មទីផ្សារនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌ និង (៥)លើកកម្ពស់វិនិយោគក្នុងស្រុក និងបរទេសក្នុងឧស្សាហកម្មដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់។

ដូច្នេះក្នុងអត្ថន័យជារួម និក្ខេបបទនេះនឹងបង្ហាញអំពីកាលានុវត្តភាពផង និងចក្ខុវិស័យអនាគតផងសម្រាប់ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ និងវាយនភណ្ឌនៅកម្ពុជា ដើម្បីតម្រង់ទិសការអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវ នៅក្នុងកាលៈទេសៈដ៏លំបាកនៃវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ព្រមទាំងអាចប្រើប្រាស់សក្តានុពលឱ្យអស់លទ្ធភាព ទាញយកអត្ថប្រយោជន៍សម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជា។

មូលន័យសង្ខេបជាអង់គ្លេស (ABSTRACT)

Foreign Direct Investment has contributed to national income and has increased in local investment. Noticeably, it was more than two decades that most of the FDI in Cambodia is focused on the Garment and Textile Industry. The Royal Government of Cambodia considers the garment and textile industry as an important sector, which has played a crucial role in Cambodia's rehabilitation and socioeconomic development. Through this sector, Cambodia is gaining economic and social opportunities, including an increase in exports and imports, creating employment opportunities for citizens, and transferring of technical and technological skills. Along with the potential for the Cambodian economy and society, it is widely believed that over the past two decades, the garment and textile industry has suffered some effects from the global economic crisis, especially the Covid-19 Pandemic, combined with the slow development of the structure of this sector as well.

Despite gaining the advantages, this sector has faced a number of challenges including (1) lack of technical labor (2) lack of high value-added production chains, (3) lack of national ownership; and (4) lack of sub-sectoral support. In addition, the results of the dissertation present the Future vision and opportunities that are the important indicators for solving the challenges of the garment and textile industry. There are five solutions such as (1) increasing the productivity of local skilled workers, (2) strengthening working conditions and welfare of workers, (3) increasing investment in supporting industries, (4) promoting the diversification of garment and textile export markets; and (5) promote domestic and foreign investment in high-value-added industries.

Overall, the finding of this research is comprehensively focused on how the resiliency and what will be the development perspective of the garment and textile industry.